

DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE YER ALAN “TABLO VE DİYAGRAM OKUMA” BECERİSİNİ KAZANMA DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ*

İsmail Hakan AKGÜN*

Fatma BULUT ÖZKAR*

Geliş Tarihi: Eylül, 2017

Kabul Tarihi: Aralık, 2017

Öz

Bu araştırmanın amacı; dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin öğrenciler tarafından ne düzeyde gerçekleştiğini çeşitli değişkenler açısından tespit etmektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeline göre yapılan betimsel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak kullanılan akademik başarı testi, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisinin gerçekleşme düzeylerinin ortalamasının biraz altında ($\bar{X} = 9.96$) kaldığı görülmüştür. Değişkenler açısından ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre; anne ve baba eğitim düzeyi üniversite ve üstü mezunu olan öğrencilerin diğer tüm gruplara göre; şehirde yaşayan öğrencilerin köyde yaşayanlara göre, aile gelir düzeyi yüksek (2500 TL ve üstü) olan öğrencilerin düşük (0-950) olan öğrencilere göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, Beceriler, Tablo Okuma
Becerisi, Diyagram Okuma Becerisi.

EXAMINATION OF GRADE LEVELS OF “READING TABLE AND DIAGRAM” IN SOCIAL STUDIES LESSON OF FOURTH GRADE STUDENTS ACCORDING TO VARIOUS VARIABLES

Abstract

The aim of this research; to determine the level of "Table and Diagram Reading" skills performed by the students in terms of various variables in the fourth grade social studies course. The research is a descriptive study based on the screening model of quantitative research methods. The academic achievement test used as a data collection tool was developed by the researcher. As a result of the research, it was seen that the students' level of achievement of "Reading Table and Diagram" was slightly below the average level (= 9.96). In terms of variables, it was determined that the female students are more successful than the male students; the students of which the

* Bu makale İsmail Hakan AKGÜN danışmanlığında Fatma BULUT ÖZKAR tarafından hazırlanan “İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Tablo ve Diyagram Okuma Becerisini Kazanma Düzeyleri” isimli Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde kayıtlı yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

* Yrd. Doç. Dr.; Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, hakgun@adiyaman.edu.tr.

* Sınıf Öğretmeni; MEB, Kahramanmaraş, fb.ozkar2411@gmail.com.

education level of the parents is higher are more successful than the other groups, the students who live in the city are more successful than the students who live in the village and those with high family income level (2500 TL or more) more successful than the students with low income (0-950).

Keywords: Social Studies, Skills, Table Reading Skills, Diagram Reading Skills.

Giriş

Zihinsel beceriler zengin öğrenme yaşantısı sonucu gerçekleşebilir. Öğrenci bu öğrenme yaşantısı sürecinde birçok materyalle etkileşim içerisinde bulunmalıdır. Zaten öğrenci günlük hayatında televizyon, bilgisayar, radyo, kasetçalar, video, kamera gibi çok zengin ve gerçekçi araçlar kullandığı için öğrenme yaşantısından da bunları beklemektedir (Ateş, 2006: 1). Aksi halde öğrenme ortamı kendisine basit gelmektedir. Bu durumu Küçükahmet (2014: 136) şöyle özetlemektedir: Dikkatli bir kişi iyi bir restoranta yemeklere daha fazla garnitür konduğunu, pahalı arabaların daha fazla aksesuarı olduğunu, lüks bir salonun daha fazla ışıklandırıldığını fark etmiştir. Genellikle yemeği, arabayı ve salonu bu ekler değerli kılar. Aynı durum bir dersin öğretimi için de geçerlidir. Dersin ilgi çekmesi için sunumunda bazı ekler kullanmak gerekir. Derse yapılacak eklerin başında görsel-işitsel araçlardan yararlanmak gelir. Bu da zengin bir öğrenme ortamı sunmak demektir. Öğrenme ortamının zengin olması gereken disiplinler arasında sosyal bilgiler dersi de yer alır. Parker (2009: 181)'a göre; iyi bir sosyal bilgiler dersi programı öğrencilere çevresindeki dünyayı okumak ve organize etmek için birçok yöntem öğretir. Bu yöntemler öğrencilerin kelime bilgisi ve becerilerini önemli ölçüde geliştirirken onlara sosyal veriler hakkında düşünme becerisi kazandırır. Bu becerileri kazandırmak için kullanılan görsel öğeler arasında grafik ve tablolar da sayılabilir. Diyagramlar da, grafik ve tablolar gibi veriler arasındaki ilişkiyi gösterdiğine göre bu materyallere dâhil edilebilir. Sosyal bilgiler dersinde basit anlamda bir veriyi görselleştirmeye yarayan bu görsel öğeler grafik düzenleyiciler olarak adlandırılır (Parker, 2009; Maxim, 2006; Farris, 2004). Bir sayfa dolusu cümle ile anlatılamayacak konuya, bütünsel anlayış getiren iyi bir grafik düzenleyici; bir bakışta bütünü anahtar parçalarını ve ilişkilerini gösterir (Jones, Pierce ve Hunter, 1988: 21). Grafik düzenleyicilerden olan tablolar, öğrencinin öğrenilecek olan bir konu veya mesaj ile alakalı bir fikre sahip olması açısından önem arz eder. Bilgilerin öğretilmesinde kullanılan tablolar; aynı şekilde hatırlanmasında da etkilidir (Parker, 2009:180). Aynı zamanda tabloların; dikkat çekmesi, içerisinde sunulan mesajın ikna edici ve uyarıcı olması, anlaşılır ve mantık çerçevesine göre sıralanmış olması gerekmektedir (Botham, 1975: 24). Tablolar; her çocuğun katılımı, tamamlanmış iş, öğretmen konferansları, öğrencilerin bağımsız okumaları, sınıf fikirleri, bağlı fikirlerin benzer ve farklılıkları, özel bir güne kalan günler, gruplar arası

yarışmalar, farklı nesnelerin numaraları gibi bilgileri sunmak için kullanılabilir (Turner, 2004: 127-128). Sosyal bilgiler kitaplarında kullanılan, öğrenci öğrenimini aktifleştirmeye yardımcı olan grafik düzenleyicilerin bilgiyi en basit şekilde sundukları diyagramlar ise; tablodan farklı olarak biraz daha özet ve seyrek bilgiler içerirken sadece rakamları değil, bir olay veya olguyu da ifade edebilir (Parker, 2009; Farris, 2004).

Yukarıda işlevsel önemi anlatılan tablo ve diyagramlar 2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından değiştirilen dördüncü sınıf sosyal bilgiler programında “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisi olarak yer aldı. Ulaşılabilen literatür taramasında sosyal bilgiler dersinde beceriler konusunda yapılmış çalışmalar daha çok programda yer alan tüm derslerin kazandırmayı amaçladığı becerilerdir. Aynı şekilde materyal üzerine çok çalışmaya rastlanmıştır olmasına rağmen; tablo ve diyagram üzerine pek çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda özellikle ezber ders kimliğine sahip olduğu düşünülen sosyal bilgiler eğitimi alanında literatürde görülen bu boşluğu doldurmak amacıyla yapılan bu çalışma ile dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde kazanmaları hedeflenen “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisini öğrenciler tarafından çeşitli değişkenler açısından ne düzeyde gerçekleştiği sorularına cevap aranmıştır.

Yöntem

Dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde dördüncü ünite olan “Üretimden Tüketime” başlıklı ünite kapsamında kazandırılması amaçlanan “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisinin kazanma düzeyini saptamayı amaçlayan bu çalışma, tarama modeli kullanılan betimsel bir çalışmadır. En yaygın betimsel yöntem olan tarama modeli ise belirlenmek istenen özelliğin oldukça çok bireyden oluşan örneklemden elde edilen bilgiyi bize sunar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014: 14). Başka bir ifade ile tarama modeli, araştırmaya konu olan birey ve olguları değiştirme çabası gütmeksizin, kendi koşulları içerisinde var olan durumu ortaya çıkaran araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2007: 77).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni, dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; 2014-2015 yılında Kahramanmaraş merkez ilçe ve köylerinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı yedi merkez ve dört köy okulu olmak üzere 11 ilkokulda öğrenim gören 292 dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Bu okullar; Ayşe Gümüşer İlkokulu, Reşit Gümüşer İlkokulu, 75. Yıl İlkokulu, Şehit Millîş Nuri İlkokulu, Necip Fazıl İlkokulu, Melek İpek İlkokulu, Peynirdere İlkokulu, Onikişubat İlkokulu, Yolderesi İlkokulu, Uzunsöğüt İlkokulu,

Doluca Şehit Alican İlkokulu'dur. Örneklemin, evreni temsil etmesi için okul seçiminde başarı düzeyleri alt, orta ve üst seviyede olan okullar ve köy okulları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan 292 dördüncü sınıf öğrencilerinin demografik özellikleri tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	141	48.3
	Erkek	151	51.7
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-yazar değil	37	12.7
	Okur-yazar	40	13.7
	İlkokul	80	27.4
	Ortaokul	65	22.3
	Lise	40	13.7
	Üniversite ve üstü	30	10.3
Baba Eğitim düzeyi	Okur-yazar	52	17.8
	İlkokul	69	23.6
	Ortaokul	56	19.2
	Lise	48	16.4
	Üniversite ve üstü	67	22.9
Yerleşim Yeri	Köy	77	26.4
	Şehir	215	73.6
Aile Gelir Düzeyi	0-950	101	34.6
	951-1500	91	31.2
	1501-2500	43	14.7
	2500 ve üstü	57	19.5

Tablo 1'de görüldüğü üzere çalışmaya katılan öğrencilerin % 48.3'ü kız, % 51.7'si erkektir. Öğrencilerin anne eğitim düzeyine bakıldığında % 12.7'sinin okur-yazar olmadığı; % 13.7' sinin okur-yazar olduğu; % 27.4' ünün ilkokul; % 22.3'ünün ortaokul; % 13.7'sinin lise; % 10.3'ünün üniversite ve üstü mezunu olduğu görülmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin baba eğitim düzeyine bakıldığında % 17.8'inin okur-yazar olduğu; % 23.6'sının ilkokul; % 19.2'sinin ortaokul; % 16.4'ünün lise; % 22.9'unun üniversite ve üstü mezunu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yerleşim yerine bakıldığında % 26.4'ünün köyde; % 73.6'sının şehirde yaşadığı görülmektedir. Öğrencilerin aile gelir düzeyine bakıldığında ise % 34.6'sının 0-950 TL; % 31.2'sinin 951-1500; % 14.7'sinin 1501- 2500; % 19.5'inin 2500 ve üstü olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerini kazanma düzeylerini tespit etmeye yönelik olarak çalışmanın veri toplama aracı olarak akademik başarı testi kullanılmıştır. Akademik başarı testi geliştirilirken tablo ve

diyagram çeşitlerine yönelik sorulardan oluşan çoktan seçmeli test geliştirilerek pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda testin Alpha (KR- 20) değeri .80 ve üstü bulunması durumunda maddelerin geçerlik, güvenirlik ve madde güçlük indeksleri göz önünde bulundurulurak uygun maddeler seçilmiş ve nihai test oluşturulmuştur. Akademik başarı testi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin cinsiyet, okul türü, anne-baba eğitim durumu, yerleşim yeri (köy-kent), aile gelir düzeyine yönelik kişisel bilgiler yer alırken; ikinci bölümde ise “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerini ölçmeye yönelik çoktan seçmeli maddeler bulunmaktadır. Nihai test ile elde edilen veriler istatistik programına girilerek analiz edilmiş ve bulgular değerlendirilmiştir.

Başarı testinde değişik yayınevlerinden alınan 90’ı aşkın diyagram ve 50’yi aşkın tablo sorusu geliştirilerek kullanılmıştır. Sorularla ilgili Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde görev yapan 1 uzman akademisyen, alanında bilim uzmanı unvanına sahip 2 Sosyal Bilgiler öğretmeni ve 1 sınıf öğretmeninden görüş alınmıştır. Her beceriye yönelik 20 soru olmak üzere 40 soruluk çoktan seçmeli (1doğru 3 çeldirici olmak üzere 4 seçenekli) akademik başarı testi oluşturulmuştur. Hazırlanan akademik başarı testine son şeklini vermek için sorular, bir tablo bir diyagram olacak biçimde sıralanmıştır; ancak ortak köklü olan sorularda bu düzene uyulamamıştır. Bu haliyle alanında uzman sınıf öğretmeni tarafından tekrar incelenmiş ve iki dördüncü sınıf öğrencisine pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamadan alınan dönütler doğrultusunda seçenekler gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve tekrar uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşünün dönüt ve düzeltmeleri sonucunda 40 soruluk bir uygulama testi düzenlenmiştir. Bu haliyle soruların “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerini ölçmeye uygun olduğuna karar verilmiştir. Pilot uygulamada kullanılan başarı testinde yer alan, her beceriye ait soru sayısı ve testteki sırası aşağıda verilmiştir.

Tablo 2: Pilot Uygulama Başarı Testi Sorularının İlgili Olduğu Beceriler

Beceriler	İlgili Sorular
1.Tablo Okuma Becerisi	1-3-5-7-8-10-12-14-16-18-19-21-24-27-29-32-34-36-38-40
2.Diyagram okuma Becerisi	2-4-6-9-11-13-15-17-20-22-23-25-26-28-30-31-33-35-37-39

Öğrencilere pilot uygulaması yapılan “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerini kazanma düzeyini ölçmeyi amaçlayan akademik başarı testinin madde analizleri “ITEMAN” analiz programı ile değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen veriler Tablo 3’te gösterilmiştir:

Tablo 3: Pilot Uygulama Başarı Testi Maddelerinin Güçlük ve Ayırıcılık Değerleri

Soru Sırası	Madde Güçlük İndeksi (p değeri)	Madde Ayırıcılık Gücü (d değeri)
1	0,26	0,12
2	0,35	0,39
3	0,63	0,61
4	0,23	0,13
5	0,71	0,59
6	0,82	0,34
7	0,88	0,32
8	0,70	0,59
9	0,77	0,53
10	0,60	0,51
11	0,80	0,49
12	0,57	0,64
13	0,31	0,25
14	0,65	0,67
15	0,32	0,30
16	0,36	0,16
17	0,51	0,53
18	0,57	0,60
19	0,33	0,37
20	0,74	0,65
21	0,31	0,24
22	0,67	0,67
23	0,35	0,30
24	0,47	0,41
25	0,73	0,61
26	0,27	0,16
27	0,43	0,29
28	0,64	0,69
29	0,25	0,17
30	0,45	0,38
31	0,50	0,39
32	0,69	0,69
33	0,60	0,78
34	0,34	0,30
35	0,32	0,15
36	0,49	0,51
37	0,42	0,32
38	0,63	0,69
39	0,37	0,29
40	0,53	0,42
ORTALAMA	0,52	0,44

Kahramanmaraş merkez ilçelerine bağlı yedi ilkokulda öğrenim gören 295 öğrenci üzerinde yapılan 40 soruluk, dört seçenekli çoktan seçmeli pilot uygulamanın “ITEMAN” analiz programında yapılan analizi sonucunda KR-20 (iç güvenilirlik) değeri 0.85 bulunmuştur. Uygulamanın analizi sonucunda 30 maddenin madde ayırıcılık gücü (d değeri) nihai uygulama testinde kullanılmaya uygun bulunmuştur. Bu 30 madde arasında her beceri için 10 olmak üzere

toplam 20 maddelik nihai uygulama testi oluşturulmuştur. 20 maddeden oluşan nihai uygulama testinin “ITEMAN” analiz programında yapılan analizi sonucunda KR-20 değeri 0.80 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk vd. (2014:171)’ne göre bir test için hazırlanan güvenilirlik katsayısının (KR-20) 0.70 ve üzeri olması, test puanlarının güvenilirliği için yeterlidir. Bu durumda pilot ve nihai uygulama testlerinin (KR-20: 0. 80) güvenilirlikleri yeterlidir. Bu sonuçlar neticesinde beceriler ile ilgili sorular pilot uygulama testinde olduğu gibi nihai uygulama testinde de dağınık bir şekilde kullanılarak teste son şekli verilmiştir. Aşağıda Tablo 4’te nihai uygulamada kullanılan akademik başarı testinde her beceri ile ilgili madde güçlük indeksi (p değeri), madde ayrıcılık gücü (d değeri), soru sayısı ve testteki sırası verilmiştir:

Tablo 4: Nihai Uygulama Başarı Testinin Becerilerle İlgili Soru Sıraları ve Soruların Madde Güçlük İndeksi ile Madde Ayrıcılık Gücü Değerleri

Beceriler	Pilot Testteki Soru Sırası	Nihai Testteki Soru Sırası	Madde Güçlük İndeksi (p değeri)	Madde Ayrıcılık Gücü (d değeri)
1.Tablo Okuma Becerisi	14	2	0,65	0,67
	12	4	0,57	0,64
	24	6	0,47	0,41
	18	9	0,57	0,6
	19	10	0,33	0,37
	10	12	0,6	0,51
	34	14	0,65	0,67
	36	16	0,49	0,51
	38	18	0,63	0,69
	40	20	0,53	0,42
	Ortalama		0,59	0,55
2.Diyagram okuma becerisi	2	1	0,35	0,39
	17	3	0,51	0,53
	22	5	0,67	0,67
	23	7	0,35	0,3
	31	8	0,5	0,39
	28	11	0,64	0,69
	25	13	0,73	0,61
	30	15	0,45	0,38
	33	17	0,60	0,78
	37	19	0,42	0,32
	Ortalama		0,52	0,51
Genel Ortalama			0,55	0,53

Tablo 3 ve Tablo 4’te bulunan veriler incelendiğinde pilot uygulama başarı testi maddelerinin güçlük indeksi ortalamalarının 0.52, nihai uygulama başarı testi maddelerinin güçlük indeksi ortalamalarının 0.55; başarı testi maddelerinin ayrıcılık gücü ortalamalarının 0.51, nihai uygulama başarı testi maddelerinin ayrıcılık gücü ortalamalarının 0.53 olduğu

görülmektedir. Yetenek ve başarı testleri gibi bilgi ve becerilerin ölçüldüğü testlerde kullanılan maddelerin doğru cevaplanma oranlarını gösteren madde güçlüğü indeksinde madde güçlüklerinin 0.50 civarında; ayırt edicilik indeksinin 0.40 ve üzeri olması gerekir (Büyüköztürk vd. 2014: 123). O halde bu sonuçlara göre testler madde güçlük indeksi ve ayırtıcılık gücü değeri açısından iyi ve kullanılabiliridir.

Verilerin Analizi

Araştırmada pilot uygulamadan elde edilen veriler “ITEMAN” analiz programına girilerek analiz edilmiştir. Nihai test ile elde edilen veriler istatistik programına girilerek analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirmesinde ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında ise iki grup arasındaki fark için bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Yine ikiden fazla kategoriden oluşan ailenin gelir düzeyi, annenin eğitim durumu ve babanın eğitim durumu gibi bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlerle arasındaki farkı tespit etmek için ANOVA analizi kullanılmıştır. ANOVA ile yapılan analizlerde anlamlı fark grubunu bulmak için Scheffe testi yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmadaki analiz sonuçları ile ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisinin gerçekleşme düzeyini ölçmek üzere bağımsız gruplarda yapılan t-testi analizinin sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

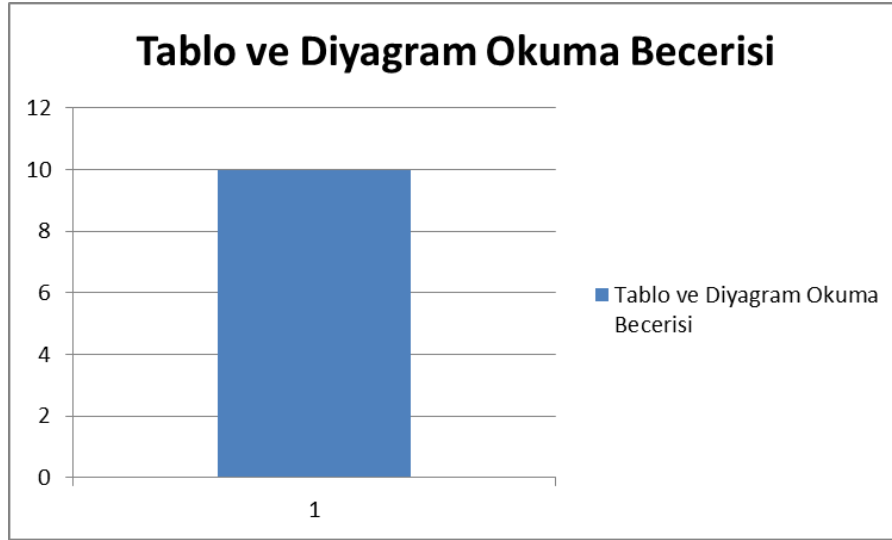
Tablo 5: Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	N	Min.	Max.	\bar{X}	Ss
Kazanma düzeyleri	292	0	20	9.96	4.59

Tablo 5’te görüldüğü üzere dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerini ölçmeye yönelik akademik başarı testinden alabilecekleri en düşük puan =0 ve en yüksek puan =20 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca tabloya göre araştırmaya katılan 292 dördüncü sınıf öğrencisinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisini gerçekleştirme düzeyi ile ilgili akademik başarı testinden aldıkları puanların ortalamasının (\bar{X} =9.96) olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguya göre araştırmaya katılan 292 öğrencinin kazanmış oldukları düşünülen “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisine yönelik bilgi

düzeylerinin orta düzeyin biraz altında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 5’te görülen verilerin eğimi Grafik 1’de gösterilmiştir:

Grafik 1: Dördüncü Sınıf Öğrencilerin “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerileri Akademik Başarı Testinden Aldıkları Puanların Eğimi

Yukarıdaki sütun grafiğinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisini ölçmeye yönelik akademik başarı testinden alınabilecek puan eğrisinden görüldüğü üzere; her aralık 2 puana denk gelmektedir. Bu durumda tepe noktasında bulunan bir öğrenci 20 puan, taban noktasında bulunan bir öğrenci 0 puan almıştır. Yukarıdaki verilere göre dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin iyi düzeyde olmadığı söylenebilir.

Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerini Ölçmeye Yönelik Akademik Başarı Testi Puanlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

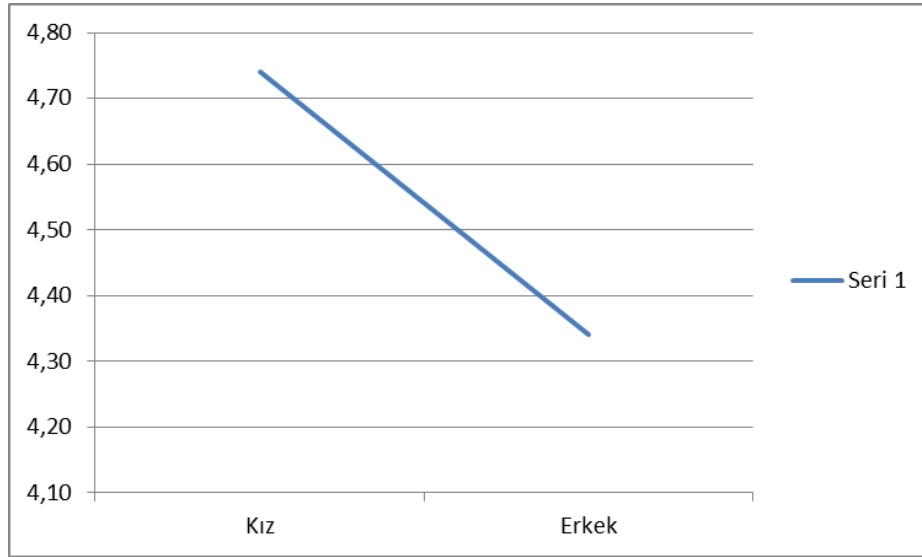
Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin cinsiyet faktörünün etkisini ölçmek üzere bağımsız gruplarda yapılan t-testi analizinin sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Cinsiyet Değişkenine Yönelik T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	T	p.
Kız	141	10.73	4.74	2.76	.0006
Erkek	151	9.25	4.34		

Tablo 6'dan da anlaşılacağı üzere, erkeklerin ($\bar{X} = 9.25$) ortalamasının altında kaldığı, kızların ($\bar{X} = 10.73$) başarılarının ise orta düzeyin üstünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yani “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisinin gerçekleşme düzeyi açısından cinsiyetler arasında anlamlı fark olduğu; bu farklılığın kızların lehine olduğu görülmüştür ($t=2.76$, $p=.006<.05$). Tablo 6'da görülen verilerin eğimi Grafik 2'de gösterilmiştir:

Grafik 2: Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Cinsiyet Faktörü ile İlişkisi

Yukarıdaki çizgi grafiğinde de; dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının cinsiyete göre farklı ve bu farklılığın kızların lehine olduğu görülmektedir. O halde dördüncü sınıf kız öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerini Ölçmeye Yönelik Akademik Başarı Testi Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşmesine ilişkin anne eğitim faktörünün etkisini ölçmek üzere yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir.

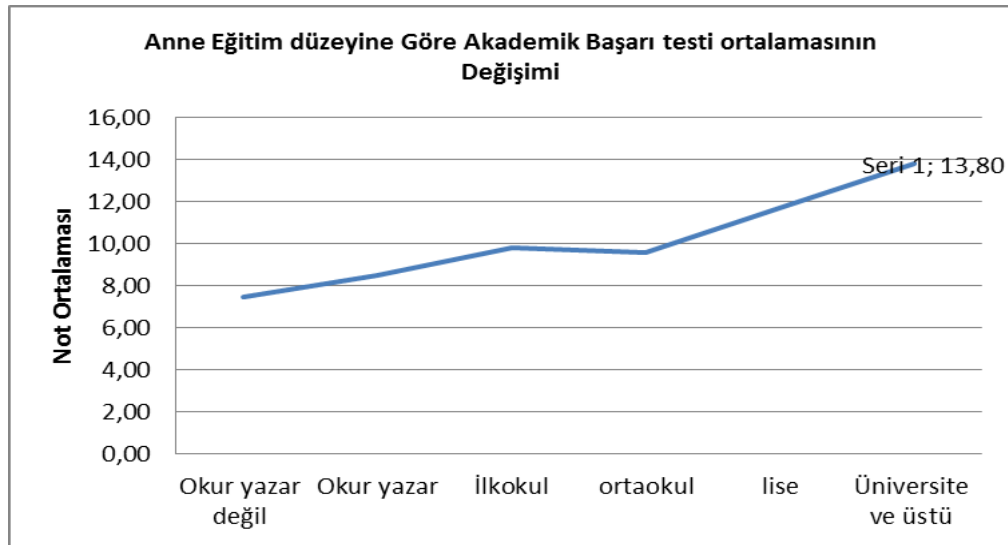
Tablo 7: Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Anne Eğitim Düzeyine Yönelik ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	d.	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark (Scheffe)
Gruplar arası	899.67		179.93			
Gruplar içi	5239.04	86	18.31	9.8	.000	5-1,6-1, 6-2,6-3,6-4,
Toplam	6138.72	91				

(1: okur-yazar değil, 2: okur-yazar, 3: ilkokul mezunu, 4: ortaokul mezunu, 5: lise mezunu, 6: üniversite ve üstü)

Tablo 7’den de anlaşılacağı üzere, dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının anne eğitim düzeyi açısından öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür (F= 9.8, p=.000<.05). Anlamlı fark grubunu tespit etmek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarının anne eğitim düzeyi artan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Tablo 7’de görülen verilerin eğimi Grafik 3’te gösterilmiştir:

Grafik 3: Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Anne Eğitim Düzeyi Faktörü ile İlişkisi

Yukarıdaki çizgi grafiğinde de; dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının anne eğitim düzeyi açısından farklılık gösterdiği ve bu farklılığın genel anlamda anne eğitim düzeyi yüksek olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Yalnızca anne eğitim durumu ilkokul ve ortaokul mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı olmayan bir farklılık görülmektedir. Yukarıdaki verilere göre anne eğitim düzeyi artan ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal

bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerini Ölçmeye Yönelik Akademik Başarı Testi Puanlarının Baba Eğitim Düzeyi Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşmesine ilişkin baba eğitim düzeyi faktörünün etkisini ölçmek üzere yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

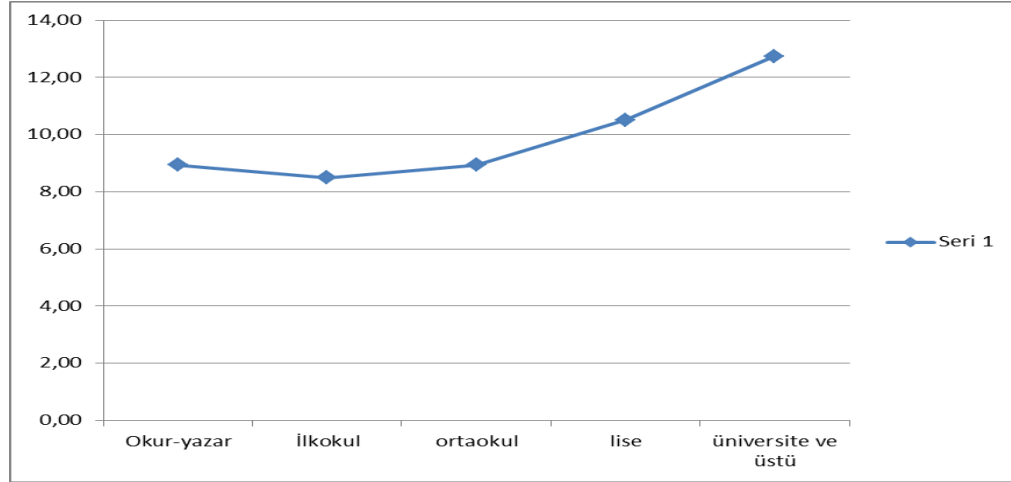
Tablo 8. Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Baba Eğitim Düzeyine Yönelik ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	d.	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark (Scheffe)
Gruplar arası	795.14		198.78			
Gruplar içi	5343.57	87	18.61	10.6	.000	5-1, 5-2, 5-3
Toplam	6138.72	91				

(1: okur-yazar değil, 2: okur-yazar, 3: ilkokul mezunu, 4: ortaokul mezunu, 5: lise mezunu, 6: üniversite ve üstü)

Tablo 8’den de anlaşılacağı üzere, dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının baba eğitim düzeyine göre fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan ANOVA testine göre baba eğitim düzeyi açısından öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($F=10.6$, $p=.000<.05$). Anlamlı fark grubunu tespit etmek amacıyla Scheffe testi yapılmış ve babası üniversite veya üstü eğitime sahip olan öğrencilerin akademik başarıları babası lise mezunu olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babası lise mezunu olan öğrencilerin akademik başarıları ise babası ortaokul mezunu olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babası okur-yazar olan öğrenciler ile babası ortaokul mezunu olan öğrenciler akademik başarıları yakın bulunup babası ilkokul mezunu olan öğrencilerden daha başarılı bulunmuştur. Tablo 8’de görülen verilerin eğimi Grafik 4’te gösterilmiştir:

Grafik 4. Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Baba Eğitim Düzeyi Faktörü İle İlişkisi

Yukarıdaki çizgi grafiğinde de; dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının baba eğitim düzeyi açısından farklılık gösterdiği ve bu farklılığın genel anlamda baba eğitim düzeyi yüksek olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Yalnızca baba eğitim durumu okur-yazar olan öğrenciler ile ortaokul olan öğrencilerin başarı puanlarının aynı ve baba eğitim durumu ilkokul olan öğrencilerin puanlarından yüksek olduğu; fakat bu farklılığın anlamlı düzeyde olmadığı görülmektedir. O halde; baba eğitim düzeyi artan ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerini Ölçmeye Yönelik Akademik Başarı Testi Puanlarının Yerleşim Yeri Açısından Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

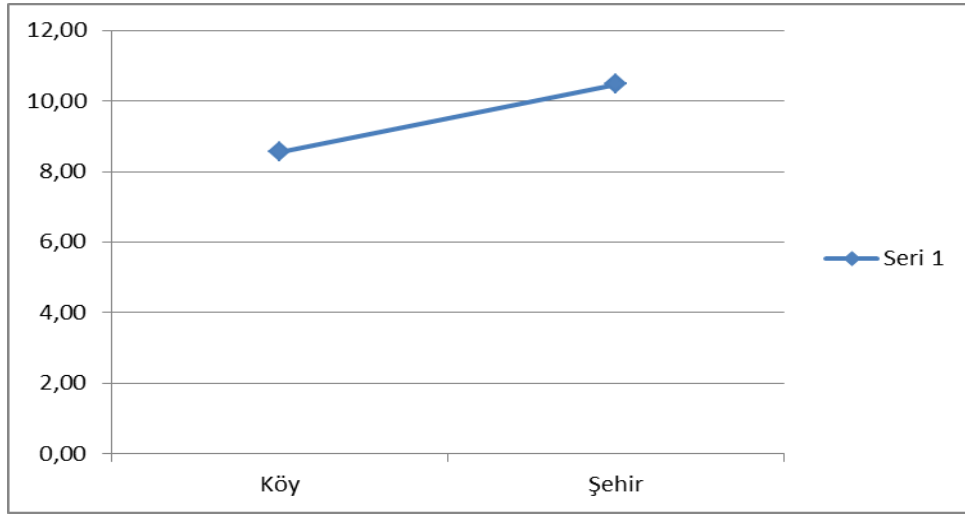
Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yerleşim yeri faktörünün etkisini ölçmek üzere bağımsız gruplarda yapılan t-testi analizi sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Yerleşim Yeri Göre T-Testi Sonuçları

Yerleşim Yeri	N	\bar{X}	Ss	T	p.
Köy	77	8.55	4.28	-3.190	.002
Şehir	215	10.47	4.60		

Tablo 9’den da anlaşılacağı üzere, dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının yerleşim yerine göre fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplarda yapılan t-testi analizleri sonucunda; köyde yaşayan öğrencilerin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerileri ($\bar{X} = 8.55$) ortalamasının altında, şehirde yaşayan öğrencilerin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerileri ($\bar{X} = 10.47$) ise ortalamasının biraz üstünde bulunmuştur. Şehirde yaşayan öğrencilerin akademik ortalamalarının köyde yaşayan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu ve yerleşim yerleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($t = -3.190$, $p = .002 < .05$). Tablo 9’da görülen verilerin eğimi Grafik 5’te gösterilmiştir:

Grafik 5: Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerisinin Yerleşim Yeri Faktörü ile İlişkisi

Yukarıdaki çizgi grafiğinde de; dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının yerleşim yerine göre farklı ve bu farklılığın şehirde yaşayan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Yukarıdaki verilere göre; şehirde yaşayan ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerini Ölçmeye Yönelik Akademik Başarı Testi Puanlarının Aile Gelir Düzeyine Açısından Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşmesine ilişkin aile gelir düzeyi faktörünün etkisini ölçmek üzere yapılan ANOVA testi analizi sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir.

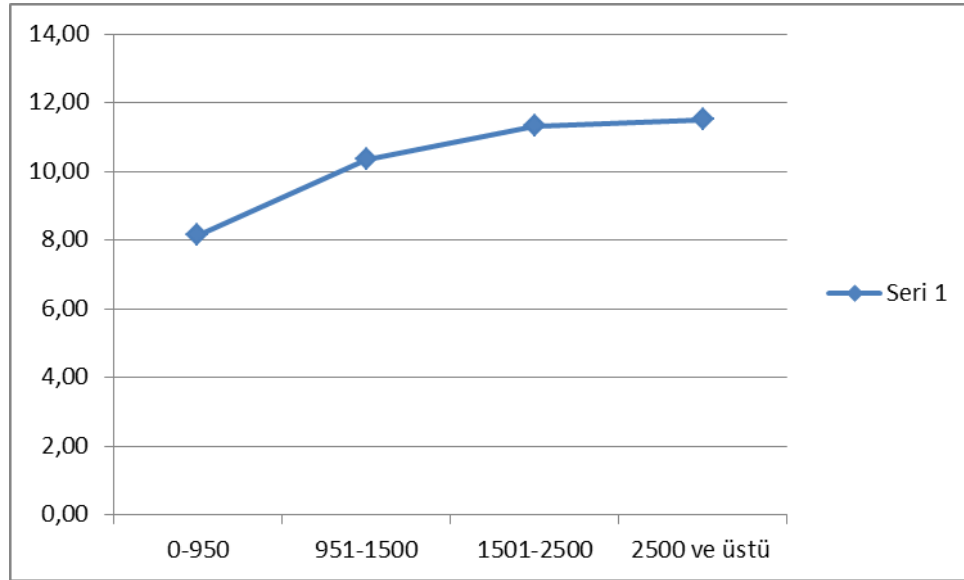
Tablo 10. Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Aile Gelir Düzeyi Açısından ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark (Scheffe)
Gruplar arası	562.57	187.52			
Gruplar içi	5576.15	19.36	9.6	.000	2-1,3-1,4-1,
Toplam	6138.72	91			

(1: 0-950, 2: 951-1500, 3: 1501-2500, 4: 2500 ve üstü)

Tablo 10’den de anlaşılacağı üzere, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının aile gelir düzeyine göre fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan ANOVA testine göre aile gelir düzeyi açısından öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($F=9.6$, $p=.000<.05$). Anlamlı fark grubunu tespit etmek amacıyla Scheffe testi yapılmış ve aile gelir düzeyi 2500 TL ve üstü olan öğrenciler ile diğer tüm gruplar arasında aile gelir düzeyi 2500 TL ve üstü olan öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür. Tablo 10’da görülen verilerin eğimi Grafik 6’da gösterilmiştir:

Grafik 6. Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” Becerilerinin Aile Gelir Düzeyi Faktörü ile İlişkisi

Yukarıdaki çizgi grafiğinde de; dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının aile gelir düzeyine göre farklı ve bu farklılığın aile gelir düzeyi yüksek olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. O halde; aile gelir düzeyi artan ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal

bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik uygulanan akademik başarı testi analizindeki bulgular neticesinde, dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin genel olarak orta düzeyin çok az altında olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak bu becerilerin gerçekleşme düzeyinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuca paralel olarak ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik becerileri ile sosyal bilgiler dersinde harita, grafik ve tablo okuma becerileri arasındaki ilişkiyi araştıran Pala (2011) öğrencilerin harita, grafik ve tablo okuma ile sosyal bilgiler ve matematik becerileri düzeylerinin orta seviyede olduğunu tespit etmiştir. Yine araştırma bulgularımıza paralel olarak Çiçekliyurt (2014) Sosyal Bilgiler dersinde doğrudan verilecek becerileri öğrencilerin yeterli oranda kazandıkları sonucuna ulaşmıştır. Fakat bu becerilerden sebep-sonuç ilişkisini belirleme becerisinin gerçekleşme düzeyine ait ortalamanın diğer becerilerin gerçekleşme düzeylerine ait ortalamalardan düşük olduğunu tespit etmiştir. Aynı zamanda sınıf mevcudu fazla olan şubedeki öğrencilerin ‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’ becerilerini daha iyi kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yine araştırma bulgularımıza paralel olarak Akgün (2010) ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin grafik okuma becerilerinin orta seviyede olduğunu; ancak öğrencilerin grafik hazırlama becerilerinin ortalamanın altında olduğu sonucuna ulaşmıştır. Güzel (2005) ise yaptığı çalışmada 4. sınıfta eleştirel düşünme becerilerine dayanan Sosyal Bilgiler öğretimi geleneksel yaklaşıma dayalı Sosyal Bilgiler öğretimiyle karşılaştırmayı amaçladıkları çalışmada eleştirel düşünmeye dayalı öğretim ile öğrencilerin daha başarılı olduğu; Eskitürk (2009) yaptığı çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde eleştirel düşünme becerilerini temel alan öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubundaki öğrenciler ile geleneksel öğretimin uygulandığı, kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları ve hatırd tutma düzeyleri arasında deney grubu lehine fark olduğu; Köse (2011) Sosyal Bilgiler öğretiminde istatistik ve grafik kullanım tekniklerinin öğrencilerin grafik okuma becerisine etkisini incelediği çalışmada deney grubu lehine anlamlı fark olduğunu; Öztürk (2010) yaratıcı düşünme becerisinin temele alındığı öğretimde öğrencilerin daha başarılı olduğunu, Kurnaz (2007) içerik ve beceri temelli eleştirel düşünme öğretim yaklaşımlarının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar beceri temelli sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin daha başarılı olduğunu gösterdiğinden çalışmamızın sonucunu desteklemektedir. Aktürk (2012) yaptığı çalışmada ilköğretim 6. sınıf

Sosyal Bilgiler dersinde animasyon ve dijital harita kullanımının öğrencilerin mekânı algılama becerisini arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal Bilgiler dersinde tarih diyagramlarının kullanım türlerinin öğrenci başarısına etkisini belirlemeyi amaçlayan Ateş (2009), diyagramların ders içerisinde kullanılmasının öğrenmeye görsellik kazandırdığından öğrencinin ders başarısını artırdığını ve öğrenciler tarafından çizilen diyagramların öğretmen tarafından tahtaya çizilen diyagramlara oranla öğrencilerin başarısında daha etkili olduğunu; ayrıca Ateş (2006), ilköğretim dördüncü sınıf düzeyinde metinlerdeki görsellerin farklılık gösterdiği (resim, karikatür, diyagram) materyalleri alan grupların anlama erişileri ve özetleme becerileri açısından erişim puanlarının ortalamaları arasında diyagramlı metinleri alan gruplar lehine anlamlı bir fark olduğunu ve diyagramların metne hazırlıkta, özetlemede önemli işlevleri olduğunu; Namal (2011), görsel materyallerin kullanımının Sosyal Bilgiler öğretiminde klasik yöntemlere göre daha fazla yarar sağladığını; Dönmez, Yazıcı ve Sabancı (2007) Sosyal Bilgiler derslerinde grafik düzenleyicilerin kullanımının öğrencilerin akademik bilgiyi elde etmelerine olumlu yönde etki ettiğini; Sönmez (2006) Sosyal Bilgiler dersinde görsel araç-gereç kullanmanın başarıyı artırması bakımından geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili bir yöntem olduğunu; Moore ve Readence(1984), grafik düzenleyicilerin kelime hazinesini geliştirmede çok etkili bir araç olduğunu (Akt: Hall ve Strangman, 2002: 4); Anderson-İnman (1996) bilgisayarda kullanılan grafik düzenleyicilerin çalışma stratejilerinin benimsenmesinde etkili olduğunu (Akt: Hall ve Strangman, 2002: 4) ifade etmişlerdir. Hall ve Strangman (2002) bir öğretim müfredatının öğretmen ve öğrenciler için daha verimli, destekleyici yapmanın yolunun grafik düzenleyicileri kullanmak olduğunu iddia etmiştir. Bu iddia doğrultusunda değişik öğrenciler üzerinde öğrenme sonuçlarının geliştirilmesindeki etkilerini geniş çapta araştırmıştır.

Yapılan çalışmalarda genel olarak tablo ve diyagram; derse görsellik kazandıran materyaller olarak ele alınmış ve öğrenci başarısını artırdığı ispatlanmıştır. Bizim çalışmamızda ise öğrencilerin bu materyalleri kullanma beceri durumları tespit edilmiş ve bu durum ortalamasının altında bulunmuştur. Yapılan çalışmaların sonuçları ve çalışmamızın sonucu; Sosyal Bilgiler dersinde tablo ve diyagram gibi grafik düzenleyici, metin örgütleyici, iki boyutlu görsel materyallerin çok kullanılmadığını veya kullanıldığı takdirde başarının artacağını göstermektedir.

2. Dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisinin gerçekleşme düzeyine yönelik uygulanan akademik başarı testi puanlarının cinsiyet değişkenine göre cinsiyetler arasında anlamlı fark olup, kızların aritmetik ortalamalarının erkeklere oranla yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca paralel olarak Çiçekliyurt (2014) yaptığı çalışmada

‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’, ‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’ ve ‘Karşılaştırma Yapma’ becerilerinde kız öğrenciler lehine anlamlı fark olduğunu, genel anlamda kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran doğrudan verilecek becerileri daha iyi kazandıklarını ifade etmiştir. Aynı şekilde Baykara’da (2006) yaptığı çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde kız öğrencilerinin düşünme becerisini kazandıran etkinliklere daha çok dikkat ettiklerini ve bu beceriyi daha çok kazandıkları sonucuna ulaşmıştır. Altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarının ne düzeyde olduğunu çeşitli değişkenler açısından tespit etmeyi amaçlayan Akgün ve Arıkan (2015) kız öğrencilerin akademik başarılarının erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yine çalışmamıza paralel olarak Özgençli (2009) yaptığı çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde kazandırılması amaçlanan iletişim ve sosyal etkileşim becerilerinin gerçekleşme düzeyinin kız öğrencilerde daha yüksek ve bu öğrencilerin derslerine giren 50 sınıf öğretmeninden bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere nazaran bu beceriye daha çok sahip olduklarını tespit etmiştir. Yine çalışmamızın sonucuna paralel olarak Yontar (2013) yaptığı çalışmada kız öğrencilerin sorumluluk ve empati beceri düzeylerinin erkek öğrencilerin sorumluluk ve empati beceri düzeylerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çalışmamızın bu bulgusunun aksine Merç (2011) yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin mekân bilişi ve harita okuma becerilerinin kız öğrencilerin mekân bilişi ve harita okuma becerilerine göre daha yüksek bulunduğunu ifade etmiştir. Fakat; Koçoğlu (2012) karikatür destekli öğretimin ‘Görsel Okur-yazarlık’ becerisine etkisini ölçmeyi amaçladığı çalışmada öğrencilerin başarılarının cinsiyet açısından değişmediğini; Köseoğlu (2009) Sosyal Bilgiler dersinde karikatür kullanmanın eleştirel düşünmeye etkisini incelemeyi amaçladığı çalışmada cinsiyetin başarıyı değiştirmediğini; Öztürk (2010) yaratıcı düşünme becerisinin Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci başarısı üzerindeki etkililiğini incelediği çalışmada cinsiyet faktörünün öğrenci başarısı üzerinde etkili olmadığını; Tetik (2012) ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının ulaşılma düzeyini tespit etmeyi amaçladığı çalışmada cinsiyetin başarı üzerinde bir etkisi olmadığını; Akgün (2010) Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin grafik okuma ve hazırlama becerilerinin cinsiyete göre farklılık göstermediğini; Pala (2011) öğrencilerin harita, grafik ve tablo okuma becerileri ile Sosyal Bilgiler ve matematik becerilerinin cinsiyete göre farklılık göstermediğini ifade etmişlerdir.

3. Dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının anne eğitim düzeyi artan öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Çalışmamıza paralel olarak Akgün ve Arıkan (2015) altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarının ne düzeyde olduğunu çeşitli değişkenler

açısından tespit etmeyi amaçladıkları çalışmada öğrencilerin anne eğitim düzeyi arttıkça akademik başarılarının da arttığını tespit etmişlerdir. Baykara (2006) tarafından yapılan çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde düşünme becerilerinin gerçekleştirilmesine ilişkin öğrenci görüşlerinin anne eğitim durumu değişkenine göre 36 maddelik anketin altı maddesinde anne eğitim durumu yüksek olan öğrencilerin lehine olduğu görülmüşken; kalan 30 maddesinde ise anne eğitim durumunun düşünme becerileri açısından değerlendirilmesinde önemli bir değişken olmadığı tespit edilmiştir. Yani altı maddenin anne eğitim durumu değişkenine göre sonucu çalışmamızın sonucuna paraleldir. Çalışmadan elde edilen sonucun aksine Koçoğlu (2012) Sosyal Bilgiler dersinde karikatür destekli öğretimin ‘Görsel Okur-yazarlık’ becerisine etkisini ölçmeyi amaçladığı çalışmada anne eğitim düzeyinin öğrencinin başarısını etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

4. Araştırmamızda dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı fark olduğu görülmüştür. Babası üniversite veya üstü eğitime sahip olan öğrencilerin akademik başarıları babası lise mezunu olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babası lise mezunu olan öğrencilerin akademik başarıları ise babası ortaokul mezunu olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babası okur-yazar olan öğrenciler ile babası ortaokul mezunu olan öğrenciler akademik başarıları yakın bulunup babası ilkokul mezunu olan öğrencilerden daha başarılı bulunmuştur. Çalışmamıza paralel olarak Akgün ve Arıkan (2015) altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarının ne düzeyde olduğunu çeşitli değişkenler açısından tespit etmeyi amaçladıkları çalışmada öğrencilerin baba eğitim düzeyi arttıkça akademik başarılarının da arttığını tespit etmişlerdir. Baykara (2006) tarafından yapılan çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde düşünme becerilerinin gerçekleştirilmesine ilişkin öğrenci görüşlerini baba eğitim durumu değişkenine göre 36 maddelik anketten altı tanesinde baba eğitim durumu yüksek olan öğrencilerin lehine olduğu görülmüşken; diğer 30 madde de ise baba eğitim durumunun düşünme becerileri açısından değerlendirilmesinde önemli bir değişken olmadığı tespit edilmiştir. Yani altı maddenin baba eğitim durumu değişkenine göre sonucu çalışmamızın sonucuna paraleldir. Çalışmamızın sonucunun aksine Koçoğlu (2012) karikatür destekli öğretimin ‘Görsel Okur-yazarlık’ becerisine etkisini ölçmeyi amaçladıkları çalışmada baba eğitim düzeyinin öğrencinin başarısını etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

5. Dördüncü sınıf öğrencilerinin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının yerleşim yeri açısından fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analizler sonucunda yerleşim yerleri arasında anlamlı fark

olduğu; şehirde yaşayan öğrencilerin akademik ortalamalarının köyde yaşayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuca paralel olarak Baykara (2006) Sosyal Bilgiler dersinin düşünme becerileri açısından değerlendirilmesinde okulun bulunduğu yer değişkenine göre öğrenci görüşleri arasında şehirde bulunan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulmuşlardır. Yine çalışma sonucumuza paralel olarak Akgün ve Arıkan (2015), altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarının yerleşim yeri şehir olan öğrencilerin ortalamalarının yerleşim yeri köy olan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu; ancak bu farkın anlamlı düzeyde olmadığını tespit etmişlerdir. Yine çalışma bulgularımızın sonucuna paralel olarak Akgün (2010) öğrencilerin okul türüne göre grafik hazırlama becerisinin ilde yaşayan öğrenciler lehine olduğunu tespit etmiştir. Aynı şekilde Pala (2011) öğrencilerin tablo okuma becerilerini il merkezinde oturan öğrenciler lehine olduğunu tespit etmiştir. Merç (2011) yaptığı çalışmada il merkezinde yaşayan öğrencilerin mekân bilişi ve harita okuma becerilerinin puan ortalamalarının ilçede yaşayanlardan yüksek ancak; köyde yaşayanlardan düşük olduğunu ifade etmiştir. Köyde yaşayan öğrencilerin mekân bilişi ve harita okuma becerilerinin diğer öğrencilerden daha iyi olduğu, en düşük ortalamanın ise ilçede yaşayan öğrencilere ait olduğu görülmüştür. Bu durumda köydeki öğrenciler, en başarılı öğrenciler olmaları bakımından çalışmamız ile ters düşmektedir. Fakat; il merkezindeki öğrencilerin ilçe merkezindeki (büyük-küçük yerleşim türü açısından) öğrencilerden daha başarılı olması çalışmamızın sonucu ile paraleldir. Sönmez (2010) tarafından yapılan çalışmada yerleşim yeri büyük şehir olan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde harita okuma beceri düzeylerinin yerleşim türü şehir olan öğrencilerin harita okuma beceri düzeylerine göre daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akgün (2010) yaptığı çalışmada grafik okuma becerisinin yerleşim yeri açısından anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Pala ise (2011) harita okuma ve grafik okuma, becerilerinde çalışma bulgularımızın aksine ilçeye bağlı beldelerde oturan öğrenciler lehine bir sonuca ulaşmıştır.

6. Çalışmamızda dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisinin gerçekleşme düzeyine yönelik akademik başarı testi puanlarının aile gelir düzeyi açısından fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analizler aile gelir düzeyi açısından öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Aile gelir düzeyi 2500 ve üstü olan öğrenciler ile diğer tüm gruplar arasında aile gelir düzeyi 2500 TL ve üstü olan öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür. Yani “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisi ile aile gelir düzeyi arasında doğru orantı olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Tetik (2012) çalışmamızın sonucuna paralel bir sonuca ulaşmış ve aile gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki kazanımları daha iyi düzeyde gerçekleştirdiklerini tespit etmiştir. Yine çalışmamıza paralel olarak Akgün ve Arıkan (2015)

altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarının aile gelir düzeyi artıkça anlamlı düzeyde arttığını; yine Akgün (2015) aile gelir düzeyi yüksek olan altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde daha başarılı olduğunu tespit etmişlerdir. Çiçekliyurt (2014) ‘Kanıt Tanıma ve Kullanma’, ‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimde Planlama ve Yazma’, ‘Mekânı Algılama’ ve ‘Karar Verme’ becerilerinde ailesinin ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir. Duman (2011) ise yaptığı çalışmada alt grup olarak adlandırdıkları sosyo-ekonomik düzeyleri düşük olan okullarda donanım yetersizliği olduğu ve bu yetersizliğin okullarda çalışan öğretmenlerin harita kullanmaları üzerinde olumsuz yönde etki ettiği sonucuna ulaşmıştır. Okulların yeterliliği öğretmenlerin harita kullanımını tek başına etkileyen bir faktör olmasa da; harita kullanımını etkileyen faktörlerden bir tanesi olarak görülmüştür. Okulların yetersiz olduğunu düşünen alt grupta harita kullanımının da az oluşu bu durumu desteklemiştir. Tokyürek (2001) sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin genellikle eğitim düzeyi düşük olan aileler olduklarını ve eğitim düzeyi düşük olan ailelerin, çocuklarına karşı tutumlarında da farklılıklara neden olabileceğini, daha geleneksel ve otoriter tutumlar sergilenebileceğini, geleneksel ve otoriter tutumun da eleştirel düşünme becerilerinin uygulanacağı ortamı olumsuz yönde etkileyeceğini belirtmiştir (Akt: Yağcı, 2008: 174). Yontar (2013) yaptığı çalışmada alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda okuyan öğrencilerin orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda okuyan öğrencilere göre empati beceri puan ortalamalarının düşük; fakat okul sosyo-ekonomik düzeyinin öğrencilerin sorumluluk düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını ifade etmiştir. Koçoğlu (2012) Sosyal Bilgiler dersinde karikatür destekli öğretimin ‘Görsel Okur-yazarlık’ becerisine etkisini ölçmeyi amaçladığı çalışmada deney grubunda bulunan öğrencilerin başarılarını aile gelir düzeyinin etkilemediğini, kontrol grubunda bulunan öğrencilerin başarılarını etkilediğini ve aile gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin daha başarılı olduklarını tespit etmiştir. Bu sonucun aksine Çiçekliyurt (2014) yaptığı çalışmada “Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma” becerisinde ekonomik durumun başarıyı etkilemediğini tespit etmiştir.

Öneriler

Dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanında yer alan “Üretimden Tüketime” ünitesinde kazandırılması amaçlanan “Tablo ve Diyagram Okuma” becerisinin öğrencilerin gerçekleştirme düzeylerini tespit etmek amacıyla yaptığımız çalışmanın sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Öğrenciler bol miktarda tablo ve diyagram gibi grafik düzenleyici, metin örgütleyici görsel materyallerle karşılaştırılmalıdır. Bunun için öğretmenlerin ders kitaplarında bulunan

tablo ve diyagramlarla yetinmeyip kendileri bilgisayar üzerinde, tahtada veya her zaman göz önünde bulunabilecek kâğıt kartonlarla işlenen konu ile alakalı tablo ve diyagramlar hazırlayabilirler. Ayrıca Sosyal Bilgiler dersinin tablo ve diyagram gibi grafik düzenleyici görsel materyallerle desteklenmesi, bu derse yüklenen ezber ders kimliğini yıkıp dersi daha zevkli hale getirebilir. Öğrenciler materyal üzerinde işlenen konunun öğeleri arasındaki bağlantıları birebir gördüklerinden öğrencilerin mantıksal düşünmeleri gelişebilir ve öğrencilerde daha kalıcı öğrenme gerçekleşebilir.

2. Erkek öğrencilerin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerileri kız öğrencilere göre düşük olduğu tespit edildiğinden; erkek öğrencilere yönelik ek çalışmalar yapılabilir. Yapılan bu ek çalışmalarda erkek öğrencilerin dikkatini çekecek görseller, veriler tablolara yerleştirilebilir; metinler diyagramlar aracılığı ile anlatılabilir.

3. Anne ve baba eğitim düzeyi düşüğe öğrencilerin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin de düştüğü tespit edildiğinden; anne ve baba eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerin ilgilerine yönelik tablo ve diyagramlar hazırlanabilir. Ek çalışmalar yapılabilir; kurslar verilebilir; çalışma kâğıtları hazırlanabilir. Aynı zamanda eğitim düzeyi düşük olan anne ve babalara, çocuklarına yardımcı olabilmeleri için bu konuda yetiştirici kurslar verilebilir.

4. Köyde yaşayan öğrencilerin şehirde yaşayan öğrencilere göre “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin düşük olduğu tespit edildiğinden; köy okullarının fiziki şartları geliştirilebilir. İnteraktif sınıflar oluşturulup, bu sınıflarda daha fazla tablo ve diyagram kullanılabilir. Yine öğrencilerin dikkatini çekecek görseller veya günlük hayatta sıkça karşılaştıkları nesnelere kullanıldığı tablolar, köy hayatından hikâyeler içeren diyagramlar ile öğrencilerin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerileri geliştirilebilir.

5. Aile gelir durumu düşüğe öğrencilerin “Tablo ve Diyagram Okuma” becerilerinin de düştüğü tespit edildiğinden; ailesinin gelir durumu düşük olan öğrenciler için maliyeti ucuz olan tablo ve diyagramlar hazırlanabilir veya hazırlatılabilir. Ders esnasında daha çok defter ve tahta üzerinde çizilebilen tablo ve diyagramlara yer verilebilir.

Kaynaklar

- AKGÜN, İ. H. (2010). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Öğrencilerinin Grafik Okuma ve Hazırlama Becerisini Kazanma Düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AKGÜN, İ. H. ve ARIKAN, İ. (2015). “Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Üretim, Dağıtım Ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Akademik Başarılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (40), 11-518.
- AKGÜN, İ. H. (2015). “Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Demokrasinin Serüveni Ünitesine Yönelik Başarı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (55), 68-78.

- AKTÜRK, V. (2012). *Sosyal Bilgiler Dersinde Animasyon ve Dijital Harita Kullanımının Öğrencilerin Mekânı Algılama Becerilerine Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ATEŞ, S. (2006). *İlköğretim Dördüncü Sınıf Metinlerindeki Görsellerin Okuduğunu Anlama ve Özetlemeye Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ATEŞ, S. (2009). *Sosyal Bilgilerde Tarih Diyagramlarının Kullanım Türlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BAYKARA, N. (2006). *Sosyal Bilgiler Dersinin Düşünme Becerileri Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BOTHAM, C. N. (1975). *Audio-Visual Aids for Cooperative Education and Training*. (fourth printing). Printed in Rome, Italy: Food and Agriculture Organization of United Nations.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E., AKGÜN, E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- ÇİÇEKLİYURT, Z. T. (2014). *4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Doğrudan Verilecek Beceri ve Değerlerin Kazanılma Durumunun Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DÖNMEZ, C., YAZICI, K. ve SABANCI, O. (2007). “Sosyal Bilgiler Derslerinde Grafik Düzenleyicilerin Kullanımının Öğrencilerin Akademik Bilgiyi Elde Etmelerine Etkisi”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (3), 437 – 459.
- DUMAN, H. (2011). *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Harita Kullanımı ve Harita Kullanımı Konusunda Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ESKİTÜRK, M. (2009). *Sosyal Bilgiler Dersinde Eleştirel Düşünme Becerilerini Temel Alan İşbirlikli Öğretim Etkinliklerinin Akademik Başarı Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- FARRİS, P. J. (2004). *Elementary & Middle School Social Studies*. New York: Mc Graw Hill.
- GÜZEL, S. (2005). *Eleştirel Düşünme Becerilerini Temel Alan İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminin Öğrenme Ürünlerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- HALL, T. ve STRANGMAN, N. (2002). “Graphic Organizers”. *National Center on Accessing the General Curriculum*, 1-8. Erişim tarihi: 26 Nisan 2015, http://facultyfp.salisbury.edu/dsessoms/GraphicOrganizers/Graphic_Organizers.pdf
- JONES, B. F.; PIERCE, J. ve HUNTER, B. (1988/1989). “Teaching Students to Construct Graphic Representations”. *Educational Leadership*, 46 (4), 20-25.
- KARASAR, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- KOÇOĞLU, E. (2012). *6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Karikatür Kullanımının Erişmeye Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KÖSE, M. A. (2011). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde İstatistik ve Grafik Kullanım Tekniklerinin Öğrencilerin Grafik Okuma Becerisine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KÖSEOĞLU, M. (2009). *Sosyal Bilgiler Dersinde Karikatür Kullanımının Eleştirel Düşünmeye Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KURNAZ, A. (2007). *İlköğretim 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Beceri ve İçerik Temelli Eleştirel Düşünme Öğretiminin Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerileri, Erişimi ve Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- KÜÇÜKAHMET, L. (2014). *Öğretim İlke ve Yöntemleri (26. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MAXİM, G.W. (2006). *Dynamic Social Studies for Constructivist Classrooms*. (Eight Edition). West Chester University. New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- MERÇ, A. (2011). *Sosyal Bilgiler ve Okul Öncesi Öğretmenliğinde Eğitim Gören Öğrencilerin Mekân Bilişi ve Harita Okuma Becerisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- NAMAL, R. (2011). *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan “Ülkemizde Nüfus” Ünitesinin Öğretiminde Görsel Materyallerden Yararlanmanın Öğrenci Başarısı Üzerinde Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- ÖZGENÇLİ, M. (2009). *İlköğretim 1. Kademe Sosyal Bilgiler Dersindeki İletişim ve Sosyal Etkileşim Becerileri (Erzurum Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZKAR, BULUT, F. (2017). *İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Tablo Ve Diyagram Okuma Becerisini Kazanma Düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZTÜRK, D. (2010). *Yaratıcı Düşünme Becerisinin İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- PALA, Ş. M. (2011). *Matematik Becerisinin Sosyal Bilgiler Derslerindeki Harita, Grafik ve Tablo Okuma Becerilerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Erzurum Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- PARKER, W. C. (2009). *Social Studies in Elementary Education*. (Thirteenth Edition). The United States of America: Pearson Education, INC.
- SÖNMEZ, Ö. F. (2006). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Karadeniz Bölgesi Konusunun Görsel Araç Gereçlerle Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısının Etkisinin Değerlendirilmesi (Tokat Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SÖNMEZ, Ö. F. (2010). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Harita Becerileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- TETİK, A. (2012). *İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Ulaşılma Düzeyinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TURNER, T. N. (2004). “Reading, Writing and Technology: Tools for Social Studies Learning”. T. Mueller (Ed.). *Essential of Elementary Social Studies* (ss. 126-135). University of Tennessee: Knoxville Pearson Education.
- YAĞCI, R. (2008). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eleştirel Düşünme: İlköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde, Öğretmenlerin Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirmek İçin Uyguladıkları Etkinliklerin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YONTAR, A. (2013). *Sosyal Bilgiler Programında Kazandırılması Hedeflenen Sorumluluk Değeri ve Empati Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*.